

Ondokuz Mayıs Üniversitesi

Eğitim Bilimleri Enstitüsü

Rehberlik Ve Psikolojik Danışma Anabilim Dalı

KÜLTÜREL FARKLILIKLARIN BELİRSİZLİĞE KARŞI TUTUMA ETKİSİ

Hazırlayan

Emel UYSAL

Danışman

Prof. Dr. Kurtman ERSANLI

Yüksek Lisans Tezi

Samsun,2015

Ondokuz Mayıs Üniversitesi
Eğitim Bilimleri Enstitüsü
Eğitim Bilimleri Anabilim Dalı

KÜLTÜREL FARKLILIKLARIN BELİRSİZLİĞE KARŞI TUTUMA ETKİSİ

Hazırlayan
Emel UYSAL

Danışman
Prof. Dr. Kurtman ERSANLI

Yüksek Lisans Tezi

Samsun,2015

KABUL VE ONAY

Emel UYSAL tarafından hazırlanan “Kültürel Farklılıkların Belirsizliğe Karşı Tutuma Etkisi” başlıklı bu çalışma 12/06/2015 tarihinde yapılan savunma sınavı sonucunda oybirliğiyle başarılı bulunarak jürimiz tarafından Yüksek Lisans Tezi olarak kabul edilmiştir.

Başkan: PROF. DR. KURTMAN ERSANLI (Danışman)

Üye: PROF. DR. İBRAHİM YILDIRIM

Üye: DOÇ. DR. HATİCE KUMCAĞIZ

Yukarıda imzaların adı geçen öğretim üyelerine ait olduğunu onaylarım.

...../...../2015

Prof. Dr. Mehmet AYDIN

BİLİMSEL ETİK BİLDİRİMİ

Hazırladığım yüksek lisans tezinde, proje aşamasından sonuçlanmasına kadarki süreçte bilimsel etiğe ve akademik kurallara özenle riayet ettiğimi, tez içindeki tüm bilgileri bilimsel ahlak ve gelenek çerçevesinde elde ettiğimi, tez yazım kurallarına uygun olarak hazırladığım bu çalışmamda doğrudan veya dolaylı olarak yaptığım her alıntıya kaynak gösterdiğimi ve yararlandığım eserlerin kaynakçada gösterilenlerden oluştuğunu taahhüt ederim.

...../.../2015

Emel UYSAL

ÖZET

Öğrencinin Adı-Soyadı	Emel UYSAL
Anabilim Dalı	Rehberlik ve Psikolojik Danışma
Danışman	Prof. Dr. Kurtman ERSANLI
İkinci Danışman	Yrd.Doç. Dr. Ayşenur Büyükgöze-Kavas
Tezin Adı	Kültürel Farklılıkların Belirsizliğe Karşı Tutuma Etkisi

Bu çalışmada Kültürel Farklılıkların Belirsizliğe Karşı Tutuma Etkisi'ni araştırmak amaçlanmıştır. Bu amaç doğrultusunda Kuzey Kıbrıs Türk Cumhuriyeti'ndeki 3 üniversiteden yabancı uyruklu öğrenciler, KKTC vatandaşı öğrenciler ve Türkiye'den okumaya giden öğrencilerle birlikte Samsun Ondokuz Mayıs Üniversitesi'nde okuyan toplam 1230 öğrencinin katılımıyla anket uygulamaları yapılmıştır. Kişisel Bilgi Formu ve Belirsizliğe Karşı Tutum ölçeği kullanılarak elde edilen verilerin analizi ile araştırmanın denenceleri test edilmiştir. Bulgular üniversite öğrencilerinin belirsizliğe karşı tutumlarının cinsiyete göre anlamlı olarak değiştiğini göstermektedir. Yabancı uyruklu öğrencilerin belirsizliğe karşı tutum puanları ortalamaları Türk ve Türk kökenli üniversite öğrencilerine göre oldukça düşüktür. Öğrencilerin dini inançlarına ve okudukları bölümlere göre testler yapılmıştır. Bu sonuçlar Müslüman öğrencilerin diğer inançlara sahip öğrencilere göre daha fazla belirsizlik yaşadığını göstermektedir. Okudukları bölümlere göre yapılan değerlendirmede ise Güzel Sanatlarda okuyan öğrenciler diğer bölümlerde okuyan öğrencilerden daha az belirsizlik yaşadığı sonucuna ulaşılmıştır. İlgili bulgular çeşitli araştırmaların sonuçlarıyla birlikte tartışılmıştır. En sonunda da bu konuda çalışma yapacak psikolojik danışmanlara ve diğer araştırmacılara yardımcı olmak amacıyla önerilere yer verilmiştir.

Anahtar Kelimeler: Belirsizlik, Belirsizliğe Tahammülsüzlük, Belirsizliğe Karşı Tutum Farkları, Kültürel Farklılık

ABSTRACT

Student's Name and Surname	Emel UYSAL
Department's Name	Psychological Counseling and Guidance
Name of the Adviser	Prof. Dr. Kurtman ERSANLI
Name of the Co-Adviser	Yrd.Doç. Dr. Ayşenur Büyükgöze-Kavas
Name of the Thesis	Effect of Cultural Differences in Attitude Towards Uncertainty

This study aimed to explore the Effect of Cultural Differences in Attitudes Towards Uncertainty. For this purpose, survey was conducted with the participation of a total of 1230 students from 3 universities which have foreign students, turkish students and cpriots in Turkish Republic of Northern Cyprus and 19 Mayıs Universtiy. Research hypotheses were tested with the analysis of the data by using Personal Information Form and Attitude Towards Uncertainty Scale. Findings showed that the attitude towards uncertainty of university students were significantly change according to gender. Mean points of attitudes towards uncertainty of foreign students were quite low from Turkish and Cypriot students. Tests were also conducted according the students' religious beliefs and departments. These findings showed that Muslim students have more uncertainty than the other students. The evaluation was based on departments of students showed that students of the Fine Arts have less uncertainty than students at other departments. Findings were discussed with the results of different researches. In the end, recommendations were given to counselors and other researchers which will research the same subject to asisst them.

Key Words: *Uncertainty, Intolerance of Uncertainty, Cultural Differences, Attitude Difference Against Uncertainty*

ÖNSÖZ

Bireylerin yaşamlarını kaliteli bir şekilde sürdürebilmeleri, kendini gerçekleştirebilmeleri ve sağlıklı kararlar vererek kendilerine istedikleri koşullar doğrultusunda bir yaşam inşa etmeleri şüphesiz ki çok önemlidir. Karar verme güçlüğü beraberinde belirsiz durumları doğurmakta bu belirsizlik durumu da insanlarda kaygı, umutsuzluk, kendine güven eksikliği gibi ruhsal bozukları beraberinde getirmektedir. Belirsiz durumlara bireylerin yaklaşımı değiştirilebildiğinde daha iyi bir ruh sağlığı durumuna kavuşabileceği düşünülmektedir. Bu durum da psikolojik danışmanın insan hayatındaki önemini bir kez daha vurgulamaktadır. Ülkemizde de psikolojik danışmanın rolü gün geçtikçe önem kazanmaktadır. Bu çalışmada bireylerin belirsizliğe karşı tutum düzeylerinin kültürlere göre farklılaşıp farklılaşmadığı araştırılmıştır. Bu amaç doğrultusunda çalışmanın gelecek araştırmalara başlangıç noktası niteliği taşımasını umuyorum.

Rehberlik ve Psikolojik Danışma Bölümüne dahil olduğum günden bu yana ilk çalışmamı tamamlamış olmanın verdiği mutluluğu ve mutluluğa erişmemi sağlayan hayatımda özel ve değişmez yerleri olan kişileri paylaşmak ve onlara teşekkürlerimi sunmak istiyorum. İlk olarak onu gördüğüm ilk günden bu yana hayatıma ışık saçan, her darda hissettiğimde bana bir baba şefkati ile destek olan, hatalarımı doğru bir şekilde düzeltmem için emeklerini eksik etmeyen akıl hocam, akademik danışmanım biricik hocam Prof. Dr. Kurtman Ersanlı'ya çok teşekkür ediyorum. Çalışmaya değerli katkılarda bulunan ikinci danışmanım Yrd. Doç. Dr. Ayşenur Büyükgöze-Kavas'a, her zaman güler yüzü ile desteğini hissettiren Doç. Dr. Hatice Kumcağız'a ve gece gündüz fark etmeden her daim sorularımı yanıtlayarak çalışmamın başından sonuna varlığını fazlasıyla hissettiren Arş. Gör. Nurdan Doğru Çabuker'e teşekkür ederim. Ayrıca tüm bölüm hocalarıma ve katkılarından dolayı jüri üyelerine teşekkür ederim.

Üniversite hayatımın en güzel kazanımlarından olan arkadaşlarım Selde, Bilge, Burak ve Ahmet'e, psikolojiye adım atma fikrini aşıl原因 arkadaşım Psikolog Ayça Çavuşoğlu'na, her zaman her durumda yanımda olan biricik arkadaşım Hilal'e hayatıma kattıklarından ötürü teşekkür ederim. Samsun'u bana yeniden sevdiren ve vazgeçilmez kılan, her zaman desteğini hissettiğim ve her zaman yanımda olacağını bildiğim Serdar'a ayrıca teşekkür ederim. Sizleri seviyorum iyi ki varsınız.

Akademik hayatım boyunca tüm kararlarımı sorgusuz sualsiz destekleyen, bana güvenen, bana güç veren biricik ailem her zaman yanımda olduğunuz için çok şanslıyım. Varlığı ve desteği için babacığım Faruk'a, hayatımı adı gibi ışıtan annem Güneş'e, uzakta da olsa eksikliğini hiç hissettirmeyen ablam Ebru'ya ve bana hem kardeşlik hem yoldaşlık hem arkadaşlık yapan küçüğüm Tuğba'ya teşekkürlerimi sunuyor, çalışmamı onlara ithaf ediyorum...

Emel Uysal

İÇİNDEKİLER LİSTESİ

Sayfa No

KABUL VE ONAY SAYFASI	i
BİLİMSEL ETİK BİLDİRİMİ.....	ii
ÖZET.....	iii
ABSTRACT.....	iv
ÖNSÖZ	v
İÇİNDEKİLER	vii
TABLolar	ix
ŞEKİLLER.....	x
KISALTMALAR	xi

BÖLÜM I

1.GİRİŞ	1
1.2. Problem Cümlesi	6
1.3. Alt Problemler	6
1.4. Denenceler.....	7
1.5. Araştırmanın Önemi	7
1.6. Varsayımlar	8
1.7. Kapsam ve Sınırlılıklar.....	8
1.8. Tanımlar	8
1.8.1.Belirsizlik	8
1.8.2. Kültür.....	9

BÖLÜM II

2. İLGİLİ LİTERATÜR VE ARAŞTIRMALAR.....	10
---	-----------

BÖLÜM III

3. YÖNTEM.....	16
3.1. Araştırmanın Yöntemi	16
3.2. Araştırmanın Modeli	16
3.3. Evren ve Örneklem.....	17

	Sayfa No
3.4. Veri Toplama Araçları.....	19
3.4.1. Kişisel Bilgi Formu	19
3.4.2. Belirsizliğe Karşı Tutum Ölçeği.....	19
3.5. Verilerin Toplanması.....	20
3.6. Verilerin Analizi.....	21
BÖLÜM IV	
4. BULGULAR.....	22
BÖLÜM V	
5. TARTIŞMA VE YORUM.....	28
BÖLÜM VI	
6. SONUÇ VE ÖNERİLER.....	36
6.1. Psikolojik Danışmanlara Öneriler	36
6.2. Araştırmacılara Öneriler.....	36
KAYNAKÇA.....	37
EKLER	41
Ek-1.....	41
Ek-2.....	42
Ek-3.....	43

TABLULAR

	Sayfa No
Tablo 1. Örneklemin Cinsiyete Göre Dağılım	18
Tablo 2. Örneklemin Okudukları Yere Göre Dağılım	18
Tablo 3.Örneklemin Bölümlere Göre Dağılım	18
Tablo 4. Örneklemin Dini İnançlarına Göre Dağılım	19
Tablo 5. Örneklemin Milliyete Göre Dağılım	19
Tablo 6. Üniversite Öğrencilerinin Cinsiyete Göre Belirsizliğe Karşı Tutumlarına Ait t Test Sonuçları	22
Tablo 7. Üniversite Öğrencilerinin Okudukları Bölümlere Göre Belirsizliğe Karşı Tutumlarına Ait Tek Yönlü Varyans Analizi Sonuçları	23
Tablo 8. Üniversite Öğrencilerinin Okudukları Bölümlere Göre Belirsizliğe Karşı Tutum Farklarına Ait Tukey HSD Sonuçları	24
Tablo 9. Üniversite Öğrencilerinin Dini İnançlarına Göre Belirsizliğe Karşı Tutumlarına Ait Tek Yönlü Varyans Analizi Sonuçları	25
Tablo 10. Üniversite Öğrencilerinin Dini İnançlarına Göre Belirsizliğe Karşı Tutum Farklarına Ait Tukey HSD Sonuçları.....	26
Tablo 11. Üniversite Öğrencilerinin Milliyetlerine Göre Belirsizliğe Karşı Tutumlarına Ait Tek Yönlü Varyans Analizi Sonuçları	27
Tablo 12. Üniversite Öğrencilerinin Milliyetlerine Göre Belirsizliğe Karşı Tutum Farklarına Ait Tukey HSD Sonuçları	27

ŞEKİLLER

Sayfa No

Şekil 1 : Hofstede'nin Zihin Programlama Aşamaları4

Şekil 2 : Araştırmada İzlenen Süreç17

KISALTMALAR

Akt: Aktaran

BAÖ: Becks Anksiyete Ölçeği

BTÖ: Belirsizliğe Tahammülsüzlük Ölçeği

CFA: Confirmatory Factor Analysis

IBM: International Business Machines

IUS: Intolerance of Uncertainty Scale

KKTC: Kuzey Kıbrıs Türk Cumhuriyeti

MKA: Mesleki Kaygı Ölçeği

MSA: The Measures of Sampling Adequacy

Örn: Örnek

s: Sayfa

SPSS: Statistical for Social Sciences

vb: Ve Benzeri

BÖLÜM I

Tezin bu bölümünde problem durumu, problem cümlesi, alt problemler, denenceler, sayıtlar, sınırlılıklar, araştırmanın önemi ve tanımlar yer almaktadır.

1.GİRİŞ

Her canlı doğumla başlayan ve ölümüne kadar süren, adına ömür dediğimiz bir süreçten geçmektedir. Bu süreç bir yandan inişli çıkışlı olduğu kadar, belirliliğin ve belirsizliklerin de yaşandığı oldukça karmaşık ve gizemli bir zaman dilimidir. Tüm bu durumlar bireyin yaşam felsefesini belirlerken yaşam doyum düzeyini de etkilemektedir. Yaşam, statik değil dinamik bir sürecin anlatımı olduğuna göre, bireyin tüm çabaları, doğumdan itibaren kendini ve çevresini tanıyarak arzu ettiği bir varoluşu gerçekleştirmeye dönüktür.

Bu çaba her an yeni kararlar vermeyi ve uygulamayı gerektirmektedir. Bu nedenle yaşam, yeni kararların ve uygulamaların bir bütünü olarak da tanımlanmaktadır. Bireylerin içinde buldukları durumu oluşturan faktörlerin sayısı arttıkça ve belirsizleştikçe kararların verilmesi ve uygulanmasında sorunlar doğmakta, bu da bireyin kişisel gelişimini ve gerçekleştirmesini olumsuz yönde etkilemektedir.

Tyler, (1961); Wroom, (1964); Gelant, (1978); Gati, (1986); Kromboltz ve ark., (1986) tarafından bireylerin etkili karar verme becerilerinin, yalnızca kendilerinin değil, diğerlerinin de yaşamını daha doyumlu hale getireceği ve etkili karar verme yöntemlerinin öğretilabileceği ileri sürülmektedir (Akt. Bacanlı, 1999, s.7).

Karar verme oldukça fazla bilişsel işlemleri kapsayan ve bireyin hayata dair tutumu ile doğrudan ilişkili bir süreçtir. Bu sürecin işleyişi aynı bireyin içinde bulunduğu durumun belirlilik düzeyi ve ortaya çıkabilir sonuçların önceden tahmin edilebilir olmasıyla ilişkilidir. Birden fazla seçeneği olan kararlar bireyler açısından daha fazla güçlük ortaya çıkarmaktadır. Bu karmaşık durum bireyde strese yol açmaktadır. Bu karar karmaşıklığı bireyi karar vermede olumsuz etkiler (Shiloh, Koren ve Zakay(2001); Akt. Deniz, 2011, s.98).

Karar ve karara bağlı davranışları anlamaya çalışmak ya da tahmin etmeye çalışmak yerine psikolojik belirsizlik etkin bir şekilde ölçülebilmektedir (Wells, 1994, s.344). Kişinin bir çok seçenek arasından birine yönelmesi bilişsel ve kompleks bir süreçtir. Etkili ve sağlıklı karar vermek için bu bilişsel süreçlerin işlenmesi gerekmektedir. Karar vermeden önce seçenekler çok iyi değerlendirilmelidir (Deniz, 2011, s.98). Karar vermeyi engelleyen birçok etmen bulunmaktadır. Genel olarak; amaçların iyi anlaşılmasını, bilgi eksikliği, zaman kısıtlılığı, bedensel ve ruhsal hastalıklar, aceleci kişilik yapısı, seçenekleri doğru değerlendirememek kararsızlığa neden olabilmektedir (Kuzgun ve Bacanlı, 2005; Akt. Gül, 2010, s.3). Karar verme eylemi anlık değildir ve çeşitli aşamalardan oluşmaktadır. Bu aşamalar; ilk olarak karar verme ihtiyacı duyulan durumu bireyin farkına varması ve bu durumu tanımlayabilmesi, karar verme ihtiyacı duyulan durum ile ilgili bilgi toplayarak olasılıkların belirlenebilmesi, toplanan bu olasılıkların gerekli incelemelerinin ve değerlendirmesinin yapılması, kişinin hayatı bakımından en iyi yönde ve en etkili sonuçları getirecek olan durumu seçerek buna göre uygulamaya geçmesi, uzun bir çaba sonucu ulaştığı sonuçları inceleyerek ihtiyaç duyuyorsa yeniden seçim yapması ve bireyin yapmış olduğu seçimle ilgili sosyal çevresinden geri bildirim alması olarak açıklanmaktadır (Philips, Pazenian ve Ferrin, 1984; Akt. Yılmaz ve Altınok, 2010, s.688).

Belirsizlik durumları insanda çok ciddi gerilim ve stres yaratır. Bu da beyin tarafından tehlike sinyali olarak algılanır ve bu durumda adrenal hormonu devreye girer. Adrenalin hormonu tehdit karşısında salgılanan ve kaç ya da savaş tepkisine neden olan

hormondur. İnsanların ilkel çağlarda bu sayede tehlikelerden kaçabilmiş olduğu ve bu şekilde hayatta kalabildiği düşünülmektedir. Bilgi ise belirsizliği ortadan kaldırmaya yarayacak en önemli silahtır. Bilerseniz daha az endişe duyar ve daha az belirsizlik yaşarsınız (Toledo, 2014).

Belirsizlik durumu, beklenmedik ve ani bir biçimde gelişen, çeşitli biçimlerde yaşamın gündelik akışını kesintiye uğratma ve var olan bireysel ve toplumsal işleyişi sarsma potansiyeli taşıyan bir olay ya da olaylar dizisine göndermede bulunur, bireyin tutumlarını genellikle olumsuz yönde etkileyebilir ve krize neden olabilir (Çaplı ve Taş, 2009, s.237).

Belirsizlik altında bilinçli karar verebilmek için insanlar iki bilgi türüne ihtiyaç duymaktadır. Bu bilgiler; olası sonuçların açıklanmaya çalışılması ve zamanla edinilen kişisel deneyimlerdir (Weber, 2012, s.4).

Literatürdeki bilgiler ışığında belirsizliği, karar aşamasında yaşanan gelecek ile ilgili istenen ya da istenmeyen durumların hangi şartlarda, ne düzeyde gerçekleşip gerçekleşmeyeceğinin yanında getiri ve götürüsünün bilinmemesinin yarattığı bilişsel ve duyuşsal anlamda bir dengesizlik durumu olarak ifade edebiliriz.

Sonuçlarının biraz olsun öngörülebilir olmadığı durumlarda karar almaya zorlanmak birey için ciddi bir risk taşımaktadır. Alınacak kararların yan etkileri ve riskleri hakkında pek bir şey bilmiyor olmanın yarattığı belirsizlik duygusu da bireylerin karar almasını zorlaştırmaktadır. Birçok durumda bireyin yalnız başına aldığı bu kararların sorumluluğunu tek başına taşımak ve sonuçlarına tek başına katlanmak zorundadır. Bu noktadan yola çıkarak modern insanın kararlarını kendi bilgisi ve değerlendirmesi sonucu almak zorunda olduğu ortaya çıkmaktadır. Önceden olduğu gibi ona bu kararı

alırken yardımcı olacak bir gelenekler ve toplumsal değerler zinciri artık var olmayacaktır (Hasanoğlu, 2014).

Bireyin yaşaması olası olan belirsizliklerin içeriklerinin oluşmasında kültürün etkisini gözardı edemeyiz. Kültür de diğer psikolojik ve sosyal kavramlar gibi değişik şekilde ifade edilegelmiştir. Kültür’ü Hofstede; “kültürü aynı sosyal çevre içinde yaşanılmış ya da yaşanan olayların paylaşılmasıyla öğrenilen kolektif bir olgu olarak tanımlarlarken, “sosyal yaşamı” ise yazılmamış kurallarından oluşan ve bir grup insanı diğerinden ayırt eden insan aklının kolektif zihin programlaması olarak tanımlamaktadır. Bu programlama insan doğası, kültür ve kişilik olmak üzere üç boyutlu bir süreçten oluşmaktadır.

Şekil 1 : Hofstede'nin Zihin Programlama Aşamaları

Hofstede kültürün doğuştan gelmediğini, genetik bir yapı içermediğini ve bireyin sosyal çevresinde türetildiğini belirtmektedir. Bu özelliği ile kültür, insan doğası ile insanların kişilik özellikleri arasında ayırt edici bir unsur olarak rol oynadığını ifade etmektedir (Hofstede, 2010, s.6).

Kültür maddi ve manevi bütün unsurlarıyla “antropososyal değerleri” ifade eder. Bu da “insan eli” ile doğanın değiştirilmesi ve işlenmesi demektir. Bilindiği gibi doğa, insan müdahalesi olmaksızın var olan dünya ve kainat varlıklarının bütünüdür. İnsan hem dış doğayı hem de kendi doğasını işleyerek kültüre ulaşır. Doğa insan tarafından işlenmediği zaman hamdır; insan eli ile işlenip yeni biçimlere sokulduğu zaman “kültürel değerlere” dönüşür. İnsan olmasaydı kültür de olmazdı (Arvasi, 1989, s.225).

İçinde insanın olduğu sistemleri; insanı insan yapan en önemli faktörlerden biri olduğu kabul edilen kültürden soyutlayarak düşünmek mümkün değildir. Çünkü insanlar içinde yetiştikleri kültürlerin birer yansıması olup; sahip oldukları kültürleri, oluşturdukları sistemlere de taşırlar (Tikici, 2004, s.53).

Kültür, bir topluluğun kendi yaşamsal sorunlarını çözmek üzere denediği ve uzun yıllar içinde standartlaştırdığı usuller ve vasıtalar olarak tanımlamaktadır (Güngör, 1975, s.73).

Kültür ya da uygarlık, kişinin bir topluluğun parçası olarak kazandığı bilgi, inanç, sanat, ahlak, gelenek ve göreneklerle tüm kabiliyet ve alışkanlıklarını kapsayan kompleks bir bütünden oluşmaktadır. Kültür, bir toplulukta geçerli olan ve gelenek halinde sürdürülen her türlü dil, duygu, düşünce, inanç, sanat ve yaşayış öğelerinin tümüdür (Turan, 2012, s.16-17).

Kültüre duyarlı psikolojik danışmanlar, diğer kişiler üzerinde sosyal etki yapacak bilgiye sahip olup; kültürel iletişim farklılıkları hakkında bilgi sahibidirler. Azınlık gruplarla yapılacak görüşmelerde hangi davranışların görüşmeye zarar vereceği ya da faydalı olacağı konusunu bilirler. Kültüre duyarlı psikolojik danışmanlar, ırkın, kültürün, etnik yapıların ve kişiliğın oluşmasını, mesleki seçimleri, psikolojik rahatsızlıkların ortaya çıkma biçimini, yardım arama davranışını ve psikolojik danışma yaklaşımlarının soruna uygun olup olmamasını nasıl etkileyeceğini bilirler (Kalafat, 2014, s.372).

Kültür, ait olunan yaşama biçimleri doğrultusunda tanımlandığı için, çeşitli yaşama biçimlerinin ve farklı tanımların ortaya çıkmasına yol açmaktadır. Bütün tanımların çıkış noktası yaşama biçimleridir. İnsanların duygu, düşünce, inanç, ahlak, eylem ve

yönelimlerinden meydana gelen yaşama biçimleri esasen toplum yapısına göre anlam ve nitelik kazanır. Anlaşıyor ki, toplumsal yapı ruhsal ve toplumsal yaşamı da belirlemektedir. Toplumun özelliklerine göre bireylerin toplumsal ve ruhsal dünyaları, dünyayı algılayış biçimleri ile yaşamdan beklentileri farklılaşır. Doğan (2008) ise kültürü, kişilerin parçası oldukları topluluk içinde şekil bulan kendine has yaşama şekli ve alışkanlıklarını bulunduran ruhsal ve toplumsal algı ile birlikte ortaya koyduğu hayali, düşünerek varılabilen ve toplumsal bir süreç olarak tanımlamaktadır (Doğan, 2008, s. 406-407).

Bütün bunları dikkate alarak kültürü, bir topluluğun kendi yaşamsal sorunlarını çözmek üzere denediği, aynı sosyal çevre içinde yaşanmış ya da yaşanan olayların paylaşılmasıyla öğrenilen ve uzun yıllar içinde standartlaştırılan, ruhsal ve toplumsal algı yoluyla ortaya koyulan özgün yaşama biçimi ve alışkanlıklarının usulleri ve vasıtaları olarak biçimlenen imgesel, düşünsel ve toplumsal olgu olarak tanımlayabiliriz.

1.2. Problem Cümlesi

Üniversite öğrencilerinin belirsizliğe karşı tutumları cinsiyetlerine, öğrenim gördükleri programa, dini inançlarına ve milliyetlerine göre değişmekte midir?

1.3. Alt Problemler

Bu araştırmada farklı kültürlere sahip üniversite öğrencilerinin belirsizliğe karşı tutumlarının, cinsiyete, öğrenim gördükleri programa, inancına, öğrenim gördükleri yere ve milliyetine göre farklılaşıp farklılaşmadığı ortaya konulmuştur.

Bu amaçla aşağıdaki sorulara cevap aranmıştır:

1. Üniversite öğrencilerinin belirsizliğe karşı tutumu cinsiyetlerine göre anlamlı olarak değişmekte midir?

2. Üniversite öğrencilerinin belirsizliğe karşı tutumu öğrenim gördükleri programlara göre anlamlı olarak değişmekte midir?
3. Üniversite öğrencilerinin belirsizliğe karşı tutumu dini inançlarına göre anlamlı olarak değişmekte midir?
4. Üniversite öğrencilerinin belirsizliğe karşı tutumu milliyetlerine göre anlamlı olarak değişmekte midir?

1.4. Denenceler

Problem ve alt problemlerden yola çıkılarak aşağıdaki denenceler test edilecektir.

1. Üniversiteli kız öğrencilerin belirsizliğe karşı tutum puanı erkek öğrencilerin puanlarına göre anlamlı olarak daha yüksektir.
2. Fen Bilimleri ve Mühendislik-Mimarlık programlarında okuyan öğrencilerin belirsizliğe karşı tutum puanları diğer programlarda okuyan öğrencilerin puanlarına göre anlamlı olarak daha düşüktür.
3. Üniversite öğrencilerinin belirsizliğe karşı tutumu dini inançlarına göre anlamlı olarak değişmektedir.
4. Üniversite öğrencilerinin belirsizliğe karşı tutumu milliyetlerine göre anlamlı olarak değişmektedir.

1.5. Araştırmanın Önemi

Belirsizlik ve belirsizliğe karşı tutum bireyin kendini gerçekleştirmedeki etkileri göz önüne alındığında bu araştırmanın insan yaşamındaki önemi açıkça anlaşılmaktadır. Her ne kadar üniversiteye girişte meslek seçimi konusunda çok önemli bir adım atılmış da olsa; mezuniyet sonrası doğan geleceğe ilişkin belirsizlikler, çeşitli sorunları beraberinde getirmektedir. Böyle bir durumda bireyin belirsizliklere karşı duygu, düşünce ve tutumunun ve bunları doğuran nedenlerin bilinmesi, bireye verilebilecek

başta psikolojik olmak üzere her türlü yardımın içeriğinin belirlenmesini kolaylaştıracağını söyleyebiliriz.

Ayrıca bu araştırmada kullanılan ölçekle yapılmış başka bir araştırmanın olmamış olması da, çalışmanın orijinal olduğu kadar, önemli olduğunu da ortaya koyabilir. Bir de çalışmanın kültürler arası bir çalışma olduğu düşünüldüğünde; çalışmanın bir o kadar daha önem kazandığını söyleyebiliriz.

1.6. Varsayımlar

Çalışmaya katılan öğrencilerin, veri toplama amacıyla kullanılan ölçme araçlarına içten cevap verdikleri kabul edilmiştir.

Örneklemin evreni temsil ettiği varsayılmıştır.

1.7. Kapsam ve Sınırlılıklar

- Katılımcıların belirsizliğe karşı tutum düzeyleri Belirsizliğe Karşı Tutum Ölçeğinden aldıkları puanlarla sınırlıdır.
- Araştırmanın sonuçları 2014-2015 eğitim-öğretim yılında Ondokuz Mayıs Üniversitesi'nde öğrenim gören Türk öğrenciler, KKTC'de bulunan Girne Amerikan Üniversitesi, Uluslararası Kıbrıs Üniversitesi, Yakın Doğu Üniversitesi'nde öğrenim gören Türk ve Yabancı uyruklu öğrenciler ile sınırlıdır.

1.8. Tanımlar

1.8.1. Belirsizlik: Karar aşamasında yaşanan gelecek ile ilgili istenen ya da istenmeyen durumların hangi şartlarda, ne düzeyde gerçekleşip gerçekleşmeyeceğinin yanında getiri ve götürüsünün bilinmemesinin yarattığı bilişsel ve duyuşsal anlamda bir dengesizlik durumudur.

1.8.2 Kültür: Bir topluluğun kendi yaşamsal sorunlarını çözmek üzere denediği, aynı sosyal evre içinde yaşanılmış ya da yaşanan olayların paylaşılmasıyla öğrenilen ve uzun yıllar içinde standartlaştırılan, ruhsal ve toplumsal algı yoluyla ortaya koyulan özgün yaşama biçimi ve alışkanlıklarının usulleri ve vasıtaları olarak biçimlenen imgesel, düşünsel ve toplumsal olgudur.

BÖLÜM II

2. İLGİLİ LİTERATÜR VE ARAŞTIRMALAR

Belirsizlikle ilgili literatür taramasında ilk olarak Belirsizliğe Tahammülsüzlük Ölçeği (Intolerance of Uncertainty Scale) göze çarpmaktadır. Bu ölçek uzun form ve kısa form olmak üzere iki farklı şekilde çeşitli araştırmalarda kullanılmıştır. İlk hali orijinal Fransız versiyonu olarak geçmektedir (IUS & French version: M. H. Freeston, 1994).” İlk çalışmanın amacı o zamana kadar yapılan çalışmalar endişenin nedenlerini keşfetmek yerine insanların ne hakkında endişelendiği ve ne kadar endişe duyduğuna yönelik olmasıydı. İki ölçek endişenin içeriğinin ve yoğunluğunun ötesine geçebilmek için geliştirdi. İlk geliştirilen ölçek “Why People Worry” (insanlar neden endişelenir) 20 maddelik bir ölçektir ve insanların neden endişeli olduklarını belirlemeye yöneliktir.

İkinci ölçek ise, “Intolerance of Uncertainty” (Belirsizliğe Tahammülsüzlük) belirsiz durumlara duygusal, bilişsel ve davranışsal tepkileri değerlendirme, belirsiz olma etkileri ve geleceği kontrol girişimlerini içeren 27 maddeliktir. Belirsizliğe tahammülsüzlük, hiçbir sorun olmadığı halde sorun varmış algısına yol açar ve gerçekten bir sorun olduğunda ise etkisiz biçimde problem çözmeye neden olur. Örneğin belirsizliğe tahammülsüzlük, belirsizliği azaltan dürtüsel davranışa yol açan problem çözmeye müdahale eder, ancak bu sorunun çözmek olmadığı gibi üstelik de işlevsiz duygusal durumlar üretir, soruna çözüm getirebilecek davranışı engeller ve arzu edilen davranışın oluşması için de karar vermeden üst düzeyde kanıt ister. Yani belirsizliğe tahammülsüzlük, gündelik yaşamda belirsizliğe karşı gösterilen bilişsel, duygusal ve davranışsal tepkilerdir. Belirsizliğe Tahammülsüzlük ölçeği geliştirilirken öncelikle 74 maddelik, farklı açılardan yaklaşabilmek amacıyla 6 temalı bir havuz oluşturulmuştur. Bu temalar;

- 1-Belirsiz olmanın duygusal ve davranışsal sonuçları,
- 2-Belirsizlik karakter üzerine nasıl yansır,
- 3-Gelecekte öngörülebilir beklentiler,
- 4-Hayal kırıklığı olmadan belirsizlik,
- 5-Geleceği kontrol etmeye çalışma,
- 6-Belirsiz durumlarda ya hep ya hiç yanıtları.

Yapılan düzenleme, düzeltme ve elemelerin ardından 44 maddelik bir form hazırlanarak 110 Psikoloji öğrencisine uygulama yapılmıştır. Ölçek 5'li likert tipi bir ölçek olup, 1: Hiç temsil etmiyor, 5: Tamamen temsil ediyor olmak üzere derecelendirilmiştir. Analizlerin ardından 17 madde elenerek 27 maddelik bir form oluşturulmuştur. Ölçeğin iç tutarlık kat sayısı yüksek olup .91'dir. Örneklem Uygunluk Ölçüsü (The Measures of Sampling Adequacy) (MSA) iç korelasyon ölçüsü (intercorrelation matrix) .80'dir ve bu faktör analizinin kabul edilebilir olduğunu göstermektedir.

Belirsizliğe Tahammülsüzlük ölçeğinin iç tutarlık kat sayısı .91, geçerliliği ise .52- .63 arasında değişmektedir.

Belirsizliğe Tahammülsüzlük ölçeği için KMO .89 olarak hesaplanmıştır. Açımlayıcı Faktör Analizi 5 faktörlü yapı göstermektedir. Döndürme sonrasında bir hiperdüzlem ögesi ve dört karmaşık öge vardı. Birinci faktör 9 madde, faktör yükü .40 olup belirsizliği kabul edilemez ve kaçınılması gerektiği fikrini temsil eder. İkinci faktör 9 maddeden oluşur ve belirsiz olma düşüncesinin insana kötü yansıdığı fikrini temsil eder. Üçüncü faktör 4 maddedir ve belirsizliğe bağlı hayal kırıklığını temsil eder. Dördüncü faktör 4 maddedir ve belirsizliğin strese neden olması durumunu önerir. Beşinci faktör

ise 3 maddedir ve belirsizliğin eyleme engel olması durumunu belirtir. “ (Mark H. Freeston, 1994, s.791-801).

Fransızca hazırlanan ilk ölçeğin devamında İngilizce versiyonu 2001 yılında K. Buhr ve M.J. Dugas tarafından “Belirsizliğe Tahammülsüzlük Ölçeği: İngilizce Versiyonun Psikometrik Özellikleri” olarak hazırlanmıştır. “Yapılan bu çalışma Belirsizliğe Tahammülsüzlüğün endişeyi anlamak için çok önemli olabileceğini ve endişenin etiyojisini anlamakta anahtar rolüne sahip olabileceğini öne sürmektedir. Endişe, depresyon ve anksiyete belirti ölçüleri ile değerlendirildiğinde Belirsizliğe Tahammülsüzlük Ölçeği, yakınsak ve ıraksak geçerliliğe, mükemmel iç tutarlılığa ve beş haftalık bir süre boyunca iyi bir test-tekrar test güvenilirliğine sahip olduğu anlaşılmıştır. Bu araştırmadaki bulgular Fransız versiyonundaki bulgular ile tutarlı ve bu ölçeğin kullanımını destekler niteliktedir. Bu çalışma Belirsizliğe Tahammülsüzlük Ölçeği'nin (IUS)belirsizliğe tahammülsüzlüğün sağlıklı bir ölçüsü olduğunu ve belirsizliğe tahammülsüzlüğün endişe ile ilgili önemli bir yapı olduğu düşüncesini desteklediğini ortaya koymaktadır” (K. Buhr, 2001, s.931-943).

2005 yılında Norton tarafından yapılan araştırmada ise Belirsizliğe Tahammülsüzlük Ölçeği'nin dört ırksal grup üzerinde psikometrik analizleri incelenmiştir. “Bu çalışmada 4 ırksal grubun, Afrikalı-Amerikanlar, Kafkas, İspanyol/ Latin ve Güneydoğu Asya, klinik olmayan katılımcılarında BTÖ'nin psikometrik özelliklerini incelemek ve karşılaştırmak amaçlanmıştır. Veriler incelendiğinde dört ırksal grup arasında geçerlik ve güvenilirlik sonuçları genellikle güçlü ve benzer özellik göstermiştir. BTÖ'nin faktör yapısı gruplar arasında yorumlanabilir herhangi bir farklılık göstermemiştir” (Norton, 2005, s.699).

Belirsizliğe Tahammülsüzlük ölçeğinin 27 maddelik uzun versiyonundan sonra, 12 maddelik kısa versiyonu R. Nicholas Carleton , M.A. Peter J. Norton ve Gordon J.G. Asmundson tarafından 2007 yılında “Bilinmeyene Korku: Belirsizliğe Tahammülsüzlük

Ölçeği'nin Kısa Versiyonu" adıyla yayınlanmıştır (Fearing the Unknown: A Short Version of the Intolerance of Uncertainty Scale). "Bu çalışmada iki lisanslı örneklem kullanılarak BTÖ'nin psikometrik olarak kararlı, 12 maddelik iki faktörlü versiyonu değerlendirilmiştir. Bu çalışma iki türlü amaç edinmiştir. Birincisi Doğrulayıcı Faktör Analizini (CFA) dört ve beş faktörlü yapıya göre karşılaştırmak, ikincisi Norton'un 2005 yılındaki çalışmasında da önermiş olduğu gibi kısa versiyonun belirsizliğe tahammülsüzlüğü değerlendirmek için daha kararlı ve etkili bir ölçek olacağını değerlendirmektir. Bu araştırmada edinilen bulgular BTÖ-12'nin psikometrik olarak geçerli bir ölçme aygıtı olduğunu desteklemektedir. Ayrıca bu 12 maddelik form, hem klinik hem de klinik olmayan geniş popülasyonları daha geniş değerlendirilmesini desteklemektedir" (R. Nicholas Carleton, 2007, s.105-114).

Belirsizliğe Tahammülsüzlük Ölçeği 'nin Türkçe 'ye uyarlanması çalışması 2009 yılında Sarı ve Dağ tarafından yapılmıştır. "Bu çalışmada kişilerim belirsizliğe tahammülsüzlüklerini, endişe ile ilgili olumlu inançlarını, endişe ile olumlu ve olumsuz değerlendirmelerini ölçen üç farklı ölçeğin Türkçeye uyarlanması ve normallerden oluşan bir örnekleme psikometrik özelliklerinin araştırılması amaçlanmıştır.". 27 maddelik ölçeğin iç tutarlılığı .91, güvenilirliği .78 olarak bulunmuştur. Ölçeğin İngilizce uyarlamasının iç tutarlılığı .94, güvenilirliğinin .74 olarak bulunmuştur. Bu ölçek dört faktörlü bir yapıdadır. Bu yapılar; belirsizliğin üzüntü ve stres verici olması, belirsizliğin eyleme geçmeyi engellemesi, belirsiz olayların olumsuz olması ve kaçınılması gerektiği ve belirsizliğin adil olmaması şeklindedir.

BTÖ'nün Fransız versiyonunda bireylerin belirsiz durumlarla ilgili, yani dış dünya ile ilgili yaptığı olumsuz değerlendirmeleri içeren maddeler yer alırken, Türkçe versiyonunda bireylerin hem dış dünyaları, hem de kendi kişilikleri ile ilgili olumsuz değerlendirmeleri içeren maddeler olduğu görülmüştür.

BTÖ'nün bu çalışmada elde edilen iç tutarlılık katsayısı .93 ve güvenilirlik katsayısı da .66 orijinal çalışmadakiyle paralel biçimde yüksek ve yeterli düzeylerde olduğu sonucuna ulaşılmıştır (Sarı ve Dağ, 2009, s.261-269).

2014 yılında Mayda ve arkadaşları tarafından tıp fakültesinde okuyan öğrencilerin geleceğe yönelik kaygılarını inceleyen bir çalışma gerçekleştirilmiştir. Bu çalışmada; Tıp Fakültesi öğrencilerinde gelecek ile ilgili kaygı durumunun sosyo-demografik değişkenlerle ilişkisinin ve dönemler arası farklılığının, Belirsizliğe Tahammülsüzlük Ölçeği (BTÖ), mesleki kaygı anketi (MKA) ve Beck Anksiyete Ölçeği (BAÖ) ile değerlendirilmesi amaçlanmıştır. Bu amaçla Tıp Fakültesindeki 4. sınıftan 47, 5. sınıftan 57 ve 6. sınıftan 39 olmak üzere toplam 143 öğrenciden 121 katılımcıya 35 sorudan oluşan anket formu, BAÖ, MKA ve BTÖ uygulanmıştır. Çalışma sonucunda kadın öğrencilerin MKA ve BAÖ puanları erkek öğrencilere göre daha yüksektir ($p<.001$). Bu çalışmada kadın öğrenciler ile erkek öğrenciler arasında BTÖ puanlarında anlamlı bir fark bulunmamıştır. Sınıfta kalan öğrencilerin BTÖ puanları ($p=.01$) ve tıp fakültesine kendi isteğiyle gelmeyen öğrencilerin BTÖ puanları anlamlı derecede yüksek bulunmuştur (Mayda, 2014, s.7-12).

Bakioğlu, okul yönetiminde karşılaşılan belirsizliklerin nedenleri incelenerek idarecilerin belirsiz durumlar karşısında nasıl tavır sergiledikleri, belirsizliği sonlandırmak için takip ettikleri yolları ve bu aşamada nasıl bir tutum sergilediklerini araştırmayı amaçlamıştır. Bu çalışmada okul yönetiminde karşılaşılabilecek belirsizliklerin nedenleri olarak düzenli ve doğru planlama yapılmaması, istikrar sağlayamamak ve üst düzey yöneticilerden kaynaklanan sorunlar olduğu anlaşılmıştır (Bakioğlu, 2013, s.9).

Zorlu, ulaşım alanında belirsizlikle ilgili bir çalışmada hayatın her alanında belirsizliğin önemli bir rol oynadığını sonuca ulaşmış. Bu çalışmada insanların ihtiyaçları düşünülerek planlanan yolculuk taleplerine göre yapılan ulaşım yatırımlarının

büyük yatırım olmaları ve olumsuz sonuçlanmasında kamuda neden olacağı zararlar düşünülerek; bu alandan karşılaşılabilecek belirsizliklerin büyük sorunlara yol açması ana fikrinden yola çıkarak bu oluşabilecek belirsizliklerin giderilmesi amaçlanmıştır. Bu amaçla belirsizliğin kaynakları araştırılarak belirsizliği giderebilecek yöntemlere ulaşılmaya çalışılmıştır. Araştırmada hem dış hem de iç etkenlere bağlı belirsizliklerin planlanan hedeflere ulaşmayı önemli düzeyde etkilediği sonucuna ulaşılmıştır. Belirsizlikleri giderebilmek için ise planlama sırasında faydalanılacak olan modellerin karar verme aşamasında uygulanabilecek farklı stratejiler oluşturularak yapılabileceği düşünülmüştür (Zorlu, 2008, s.6).

Altay, belirsizlikten kaçınma ile başarı arasındaki ilişkiyi inceleyen araştırmasında Hofstede tarafından oluşturulmuş kültürel boyutların üç tanesi kullanılarak (erkeklik-dişilik, güç mesafesi ve belirsizlikten kaçınma), bu özellikleri ölçebileceği düşünülen bir form geliştirmiştir. Geliştirilen form ile belirtilen kültür boyutlarının bireylerin tutumlarının ölçülmesi amaçlanmıştır. Araştırmada elde edilen sonuçlara göre; cinsiyetin ve belirsizlikten kaçınma davranışının başarı üzerinde daha belirgin bir fark ortaya çıkardığı gözlenmiştir. Belirsizliğin en çok motivasyon, zaman ve problem çözme becerilerinde öne çıktığı görülmüş ve bu konularda yaşanan belirsizliğin öğrencilerin başarılı olma durumunu doğrudan etkilediği sonucuna ulaşılmıştır (Altay, 2004, s.302-316).

Yapılan literatür taraması neticesinde Farklı Kültürlerin Belirsizliğe Karşı Tutumları'nı inceleyen bir araştırmaya rastlanmamıştır.

BÖLÜM III

3. YÖNTEM

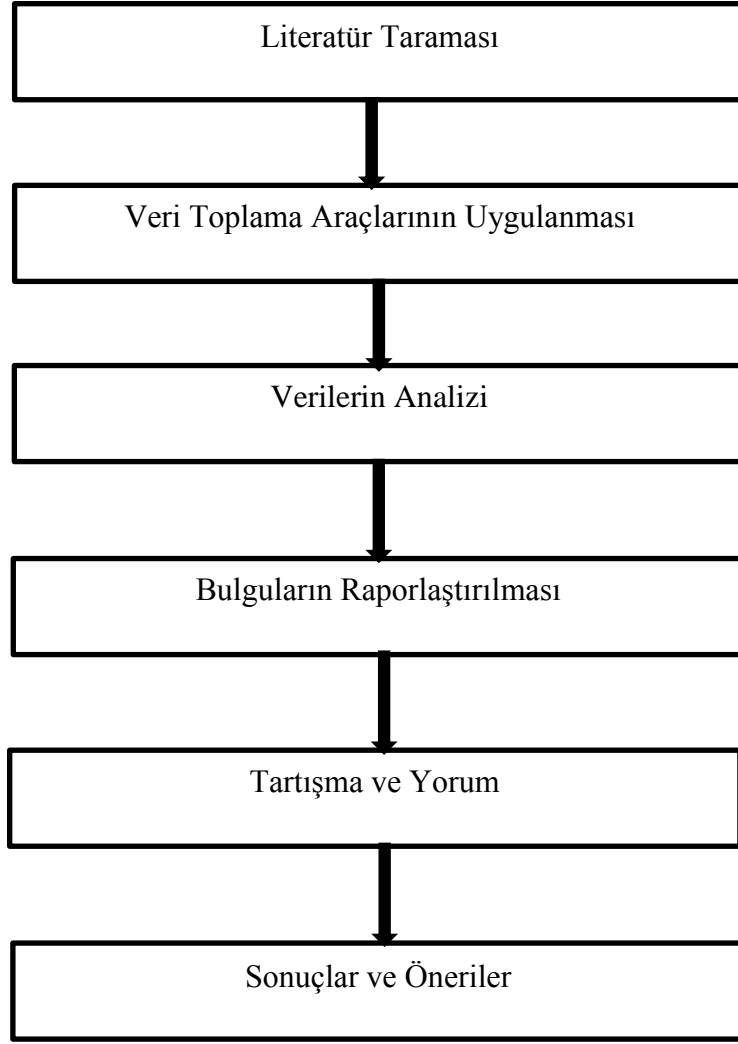
Bu bölümde araştırmanın modeli, evren ve örneklem, araştırmada kullanılan veri toplama araçları, işlem ve elde edilen verilerin analizi hakkında bilgi verilmiştir.

3.1. Araştırmanın Yöntemi

Bu çalışma üniversite öğrencilerinin kültürel farklılıklarına göre belirsizliğe karşı tutumlarının belirlenmesini amaçlayan betimsel nitelikte nicel bir araştırmadır. Bu amaçla, veri toplama amacıyla araştırmacı tarafından geliştirilen “Kişisel Bilgi Formu” ile “Belirsizliğe Karşı Tutum Ölçeği (Ersanlı & Uysal, Baskıda)” kullanılmıştır. Araştırma verileri Ondokuz Mayıs Üniversitesi’nde öğrenim gören Türk öğrenciler, KKTC’de bulunan Girne Amerikan Üniversitesi, Uluslararası Kıbrıs Üniversitesi, Yakın Doğu Üniversitesi’nde öğrenim gören Türk ve Yabancı uyruklu öğrencilerden oluşan çalışma grubundan toplanmıştır. Elde edilen veriler SPSS 18.00 paket programı kullanılarak analiz edilmiş ve bulgular literatürdeki benzer ve farklı sonuçlara ulaşmış araştırmalarla birlikte tartışılmıştır.

3.2. Araştırmanın Modeli

Bu araştırma, üniversite öğrencilerinin kültürel farklılıklarına göre belirsizliğe karşı tutumlarının incelenmesi amacıyla planlanan, tarama modelinde betimsel bir çalışmadır. Yapılan araştırmanın amacı, üniversite öğrencilerinin kültürel farklılıklarının belirsizliğe karşı tutumlarını ölçek aracılığıyla var olduğu şekliyle betimlemek, herhangi bir değiştirme yapmadan var olan şekliyle ortaya koymak olduğu için tarama modeli seçilmiştir. Şekil 2’de araştırmada izlenen süreç verilmiştir.

Şekil 2. Araştırmada izlenen süreç

3.3. Evren ve Örneklem

Araştırmanın evrenini 2014-2015 eğitim-öğretim yılında Ondokuz Mayıs Üniversitesi'nde öğrenim gören Türk öğrenciler, KKTC'de bulunan Girne Amerikan Üniversitesi, Uluslararası Kıbrıs Üniversitesi, Yakın Doğu Üniversitesi'nde öğrenim gören Türk ve Yabancı uyruklu öğrenciler oluşturmaktadır. Evren beş kategoriye indirilerek gruplaştırdığımız Sosyal Bilimler, Fen Bilimleri, Sağlık Bilimleri, Güzel Sanatlar ve Mühendislik-Mimarlık öğrencilerinden oluşmaktadır.

Araştırmanın örneklemini ise ilgili fakültelerde öğrenim gören 1230 (543 kız, 687 erkek) öğrenciden oluşmaktadır. Örnekleme alınan grubun araştırmada belirlenen değişkenler açısından dağılımına ait sayısal veriler aşağıdaki tablolarda verilmiştir.

Tablo 1. Örneklemin Cinsiyete Göre Dağılım

Cinsiyet	n	%
Kız	543	0,44
Erkek	687	0,55
Toplam	1230	1.00

Tablo 2. Örneklemin Okudukları Yere Göre Dağılım

Okudukları Yer	n	%
Türkiye’de Okuyanlar	266	0,21
KKTC’de Okuyan Türkler	483	0,39
KKTC’de Okuyan Yabancılar	481	0,39
Toplam	1230	1.00

Tablo 3.Örneklemin Bölümlere Göre Dağılım

Bölümler	n	%
Sosyal Bilimler	472	0,38
Fen Bilimleri	146	0,11
Güzel Sanatlar	83	0,06
Sağlık Bilimleri	142	0,11
Mühendislik-Mimarlık	387	0,31
Toplam	1230	1.00

Tablo 4. Örneklemin Dini İnançlarına Göre Dağılım

Kolej	n	%
Müslüman	818	0,66
Hristiyan	270	0,21
Budist	21	0,01
Ateist	121	0,09
Toplam	1230	1.00

Tablo 5. Örneklemin Milliyete Göre Dağılım

Milliyet	n	%
TC	621	0,50
KKTC	133	0,10
Diğer	476	0,38
Toplam	1230	1.00

3.4. Veri Toplama Araçları

3.4.1. Kişisel Bilgi Formu:

Örnekleme alınan üniversite öğrencilerinin cinsiyetlerini, öğrenim gördükleri fakülteleri, dinlerini ve milliyetlerini belirlemek amacıyla araştırmacı tarafından geliştirilen kişisel bilgi formudur (Ek-1).

3.4.2. Belirsizliğe Karşı Tutum Ölçeği:

Ersanlı ve Uysal (Baskıda) tarafından geliştirilen Belirsizliğe Karşı Tutum Ölçeği, 15 maddeden oluşmaktadır (Ek-2). Temel bileşenler analizine göre ölçek tek faktörlü yapıdadır. Cronbach Alpha iç tutarlık katsayısı $\alpha=.90$ bulunmuştur. Belirsizliğe Karşı

Tutum Ölçeğini test etmek amacıyla, Belirsizliğe Tahammülsüzlük Ölçeği (Sarı, Dağ; 2009) ile birlikte Ondokuz Mayıs Üniversitesi Eğitim Fakültesinde öğrenim gören 304 öğrenciye uygulanarak ölçekler arası ilişki incelenmiştir. Buna göre Belirsizliğe Karşı Tutum Ölçeği ile Belirsizliğe Tahammülsüzlük Ölçeği arasında pozitif yönde anlamlı bir ilişki gözlenmiştir ($r = .85$, $p < .01$).

Güvenirlilik çalışması, 304 kişilik örneklem gurubu üzerinden hesaplanmıştır. Veriler üzerinde yapılan analize göre, ölçeğin iç tutarlık katsayısı $\alpha = .89$ bulunmuştur.

Ölçek formu “Hiç Katılmıyorum” ile “Tamamen Katılıyorum” arasında 1’den 5’e kadar derecelendirilen beşli likert tipi bir ölçektir. Ölçekten alınabilecek en düşük puan 15, en yüksek puan ise 75’tir.

3.5.Verilerin Toplanması

2014-2015 eğitim-öğretim yılında Ondokuz Mayıs Üniversitesi’nde öğrenim gören Türk öğrenciler ile KKTC’de bulunan Girne Amerikan Üniversitesi, Uluslararası Kıbrıs Üniversitesi, Yakın Doğu Üniversitesi’nde öğrenim gören Türk ve Yabancı uyruklu öğrenciler oluşturmaktadır. Evren Sosyal Bilimler, Fen Bilimleri, Sağlık Bilimleri, Güzel Sanatlar ve Mühendislik-Mimarlık olmak üzere beş kategoriye ayrılarak uygulamalar gerçekleştirilmiştir.

Uygulama öncesinde öğrencilere çalışmanın amacı, ölçeği nasıl yanıtlayacakları anlatılmıştır. KKTC uygulamaları 10.10.2014-28.10.2014 tarihleri arasında tamamlanmıştır. Yabancı öğrencilere uygulanmış form asıl form tercüme edilip, uzman kişilerce kontrol edilerek oluşturulmuştur. Ondokuz Mayıs Üniversitesi uygulamaları 03.11.2014-10.11.2014 tarihleri arasında tamamlanmıştır. Yaklaşık 5-10 dakika süren uygulamalarda herhangi bir sorunla karşılaşılmamıştır.

3.6. Verilerin Analizi

Uygulamada elde edilen veriler SPSS 18.00 istatistik paket programına aktarılmıştır. Öncelikle kayıp veri kontrolü yapılmış ardından araştırmada toplanan verilerin genel olarak betimlenmesi amacıyla frekans dağılımına bakılmıştır. Böylelikle araştırmaya katılan üniversite öğrencilerinin cinsiyete, milliyete, dini inançlarına ve okudukları bölümlere göre dağılımlarına bakılmıştır.

Üniversite öğrencilerinin cinsiyetlerine göre puanlarının karşılaştırılması, gruplar arasında gözlenen farkların istatistiksel olarak manidar olup olmadığına bakmak amacıyla İlişkisiz (Bağımsız) Örneklem T-Testi (Independent Samples T – Test) yapılmıştır (Büyüköztürk, 2011, s.39).

Üniversite öğrencilerinin okudukları bölüm, milliyet ve dini inançlarına göre örneklem ortalaması arasındaki farkın sıfırdan farklı şekilde farklı olup olmadığını test etmek amacıyla İlişkisiz Örneklem İçin Tek Faktörlü Varyans Analizi (One – Way Anova) yapılmıştır.

Araştırmada tüm analizler için anlamlılık düzeyi .05 olarak alınmıştır.

BÖLÜM IV

4. BULGULAR

Tezin bu bölümünde araştırmada öne sürülen denenceleri test etmek üzere yapılan istatistiksel analizlere ve bu analizlerden elde edilen bulgulara yer verilmiştir.

Denence 1: *Üniversiteli kız öğrencilerin belirsizliğe karşı tutum puanı erkek öğrencilerin puanlarına göre anlamlı olarak daha yüksektir.*

Üniversiteli kız öğrencilerin belirsizliğe karşı tutum puanının erkek öğrencilerin puanlarına göre anlamlı farklılık gösterip göstermediği t-Testi ile test edilmiştir. Elde edilen bulgular Tablo 6’da sunulmaktadır.

Tablo 6. Üniversite Öğrencilerinin Cinsiyete Göre Belirsizliğe Karşı Tutumlarına Ait t Testi Sonuçları

Cinsiyet	N	\bar{X}	df	SD	t	p
Erkek	687	45.7438	11.17440	1228	7.272	.000
Kız	543	50.4346	11.30714			

P<.001

Tablo 6’da görüldüğü üzere, üniversite öğrencilerinin belirsizliğe karşı tutumları cinsiyete göre anlamlı bir farklılık göstermektedir ($t(1228)= 7,272$ ve $p<.001$). Üniversite öğrencilerinin belirsizliğe karşı tutum puanları dikkate alındığında, kız öğrencilerin belirsizliğe karşı tutum puanlarının daha yüksek olduğu görülmektedir. Bu bulgular araştırmanın birinci denencesini doğrulamaktadır.

Denence 2: “*Fen Bilimleri ve Mühendislik-Mimarlık programlarında okuyan öğrencilerin belirsizliğe karşı tutum puanları diğer programlarda okuyan öğrencilerin puanlarına göre anlamlı olarak daha düşüktür.*”

Fen Bilimleri ve Mühendislik-Mimarlık programlarında okuyan öğrencilerin belirsizliğe karşı tutum puanlarının diğer programlarda okuyan öğrencilerin puanlarına göre anlamlı olarak farklılık gösterip göstermediği Tek Yönlü Varyans Analizi (One-Way Anova) ile test edilmiştir. Elde edilen bulgular Tablo 7’de verilmiştir.

Tablo 7. Üniversite Öğrencilerinin Okudukları Bölümlere Göre Belirsizliğe Karşı Tutumlarına Ait Tek Yönlü Varyans Analizi Sonuçları

Bölümler	N	\bar{X}	SD	F	p
Sosyal Bilimler	472	48,7899	11,7860		
Fen Bilimleri	146	47,6301	10,9620		
Güzel Sanatlar	83	46,1687	11,6909	2,708	.029
Sağlık Bilimleri	142	48,8944	12,3505		
Mühendislik-Mimarlık	387	46,5969	10,8211		
Toplam	1230	47,8006	11,4886		

P<.05

Tablo 7’de görüldüğü üzere üniversite öğrencilerinin belirsizliğe karşı tutum puanlarının ortalamalarına bakıldığında Sağlık Bilimlerinde okuyan öğrencilerin diğer bölümlerde okuyan öğrencilerden daha fazla belirsizlik yaşadığı söylenebilir. Güzel Sanatlarda okuyan öğrencilerin ise belirsizliğe karşı tutum puanları ortalaması en düşüktür. Buna dayanarak Güzel Sanatlarda okuyan öğrencilerin daha az belirsizlik yaşadığını söylemek mümkündür.

Tablo 8. Üniversite Öğrencilerinin Okudukları Bölümlere Göre Belirsizliğe Karşı Tutum Farklarına Ait Tukey HSD Sonuçları

Bölümler	Bölümler arası farklar	<i>p</i>
Sosyal Bilimler – Fen Bilimleri	1.16	.822
Sosyal Bilimler – Güzel Sanatlar	2.62	.305
Sosyal Bilimler – Sağlık Bilimleri	-.10	1.00
Sosyal Bilimler – Mühendislik Mimarlık	2.20	.042*
Fen bilimleri – Güzel Sanatlar	1.46	.886
Fen Bilimleri – Sağlık Bilimleri	-1.26	.883
Fen Bilimleri – Mühendislik Mimarlık	1.03	.886
Güzel Sanatlar – Sağlık Bilimleri	-2.73	.421
Güzel Sanatlar – Mühendislik Mimarlık	-.48	.998
Sağlık Bilimleri – Mühendislik Mimarlık	2.29	.246

* $P < .05$

Tablo 8’de çoklu karşılaştırma testlerinden (post-hoc test) ortalama puanların çoklu karşılaştırması amacıyla Tukey HSD testi sonuçları yer almaktadır. Görüldüğü üzere üniversite öğrencilerinden yalnızca Sosyal bilimler ve Mühendislik – Mimarlık bölümleri arasında belirsizliğe karşı tutumlarında anlamlı farklılık olduğu gözlenmiştir ($p < .05$).

Bu sonuçlara göre öğrencilerin devam ettikleri programlara göre belirsizliğe karşı tutumları arasında anlamlı farklılıklar çıkmasına rağmen araştırmanın ikinci denencenin kuruluşu dikkate alındığında bu denencenin doğrulanmadığını söyleyebiliriz.

Denence 3: “Üniversite öğrencilerinin belirsizliğe karşı tutumu inançlarına göre anlamlı olarak değişmektedir.”

Üniversite öğrencilerinin belirsizliğe karşı tutumlarının inançlarına göre anlamlı farklılık gösterip göstermediği Tek Yönlü Varyans Analizi (One-Way Anova) ile test edilmiştir. Elde edilen bulgular Tablo 9’da sunulmaktadır.

Tablo 9. Üniversite Öğrencilerinin Dini İnançlarına Göre Belirsizliğe Karşı Tutumlarına Ait Tek Yönlü Varyans Analizi Sonuçları

Dini İnanç	N	\bar{X}	Sd	F	p
Müslüman	818	49.2445	11.5519		
Hristiyan	270	44.2148	9.9432		
Budist	21	48.1905	10.6377	14.649	.000
Ateist	121	45.9256	12.4867		
Toplam	1230	47.8006	11.4886		

P<.001

Tablo 9’da görüldüğü gibi üniversite öğrencilerinin belirsizliğe karşı tutumları dini inançlarına göre anlamlı farklılık göstermektedir (p<.05). Üniversite öğrencilerinin dini inançlarına göre belirsizliğe karşı tutum puan ortalamalarına bakıldığında Müslüman öğrencilerin diğer inançlara sahip öğrencilere göre daha fazla belirsizlik yaşadığı söylenebilir. Yine ortalama puanlara bakarak Hristiyan öğrencilerin ise diğer dini inançlara sahip öğrencilerden daha az belirsizlik yaşadığını söylemek mümkündür.

Tablo 10. Üniversite Öğrencilerinin Dini İnançlarına Göre Belirsizliğe Karşı Tutum Farklarına Ait Tukey HSD Sonuçları

Bölümler	Bölümler arası farklar	p
Müslüman – Hristiyan	5.0297*	.000
Müslüman – Budist	1.0545	.975
Müslüman – Ateist	3.3189*	.014
Hristiyan – Budist	-3.9756	.406
Hristiyan - Ateist	-1.7108	.510
Budist - Ateist	-2.2648	.832

*p<.001

Tablo 10’da üniversite öğrencilerinin belirsizliğe karşı tutumları ile dini inançları arasında bir ilişki görülmektedir. Bu ilişki incelendiğinde Müslüman ve Hristiyan öğrenciler arasında (p<.001) ve Müslüman ve Ateist öğrenciler arasında (p<.001) düzeyinde anlamlı bir farklılık görülmektedir.

Bulgular araştırmanın üçüncü denencesini doğrulanmaktadır.

Denence 4: “*Üniversite öğrencilerinin belirsizliğe karşı tutumu milliyetlerine göre anlamlı olarak değişmektedir.*”

Üniversite öğrencilerinin belirsizliğe karşı tutumu milliyetlerine göre anlamlı farklılık gösterip göstermediği göstermediği Tek Yönlü Varyans Analizi (One-Way Anova) ile test edilmiştir. Elde edilen bulgular Tablo 11’de sunulmaktadır.

Tablo 11. Üniversite Öğrencilerinin Milliyetlerine Göre Belirsizliğe Karşı Tutumlarına Ait Tek Yönlü Varyans Analizi Sonuçları

Milliyet	N	\bar{x}	Sd	F	p
TC	621	49,6800	11,7922		
KKTC	133	49,4436	14,2400		
Diğer	476	44,8739	9,4657	26,196	.000
Toplam	1230	47,8006	11,4886		

P<.001

Tablo 11’de görüldüğü üzere üniversite öğrencilerinin belirsizliğe karşı tutumları milliyetlerine göre anlamlı farklılık göstermektedir (p<.001). Bulgular Türk kökenli öğrencilerin (TC ve KKTC) belirgin bir şekilde diğer milliyetlerden olan öğrencilere göre daha çok belirsizlik yaşadığını göstermektedir.

Tablo 12. Üniversite Öğrencilerinin Milliyetlerine Göre Belirsizliğe Karşı Tutum Farklarına Ait Tukey HSD Sonuçları

Bölümler	Bölümler arası farklar	P
TC – KKTC	0,2363	.974
TC – Diğer	4,8060*	.000
KKTC – Diğer	4,5696*	.000

* P<.001

Tablo 12’de bu farklılık daha açık bir şekilde gösterilmektedir.

Bu bulgulara göre araştırmanın dördüncü denencesi doğrulanmıştır.

BÖLÜM V

5.TARTIŞMA VE YORUM

Denence 1: *Üniversiteli kız öğrencilerin belirsizliğe karşı tutum puanı erkek öğrencilerin puanlarına göre anlamlı olarak daha yüksektir.*

Araştırmanın bu denencesi toplumsal cinsiyete dayalı olarak kız ve erkeklerin içinde buldukları sosyokültürel durumun etkileri ve literatürdeki bilgiler dikkate alınarak kurulmuştur.

Belirsizliğe karşı tutum puanlarının ortalamaları dikkate alındığında kız öğrencilerin puanlarının erkek öğrencilerin puanlarına göre daha yüksek olduğu görülmektedir.

Araştırmanın bu denencesi bireylerin belirsiz durumlar karşısındaki tutumlarının cinsiyete dayalı olarak değişeceği düşünülerek oluşturulmuştur. Araştırmanın bulguları da bu düşüncüyü destekler niteliktedir.

2007 yılında Bugay tarafından yapılan araştırmada yalnızlık ile yaşam doyumu arasındaki ilişki incelenmiştir. Üniversite öğrencilerinin yaşam doyum düzeyleri cinsiyete göre bakıldığında erkek öğrencilerin yaşam doyumlarının kız öğrencilerden daha yüksek olduğu sonucuna ulaşılmıştır (Bugay, 2007, s.371).

2007 yılında Dost tarafından yapılan araştırmada üniversite öğrencilerinin yaşam doyum düzeyleri incelenmiştir. Bu araştırmada cinsiyete göre bakıldığında kızların yaşam doyum düzeyi erkeklerinkinden anlamlı olarak daha yüksek (Dost, 2007) olduğu sonucuna ulaşılmış. Bu sonuca bakıldığında yaşam doyum düzeyi yükseldikçe belirsizliğe karşı tutum düzeyinin düşeceği beklenebilir bir durum olarak görülse de mevcut araştırmanın sonuçlarının bu fikre ters düştüğü görülmektedir.

Daha önce Mayda ve arkadaşları tarafından yapılan araştırmada tıp fakültesinde okuyan kız öğrenciler ile erkek öğrenciler arasında BTÖ puanlarında anlamlı bir fark bulunmamıştır (Mayda, 2014, s.10).

Daha önceki araştırmanın sonucuna göre değerlendirilecek olunursa bu durumu tek bir bölümde okuyan öğrenciler üzerinde yapılan bir araştırma olduğundan kaynaklandığı düşünülebilir.

Bununla birlikte BTÖ ile Belirsizliğe Karşı Tutum Düzeyleri Ölçeği her ne kadar paralel ölçekler olarak görünse de içerik olarak farklı oldukları düşünülebilir. Bu da Belirsizliğe Karşı Tutum Düzeyleri Ölçeğinin özgün bir ölçek olduğu sonucunu doğurmaktadır.

Denence 2: *“Fen Bilimleri ve Mühendislik-Mimarlık programlarında okuyan öğrencilerin belirsizliğe karşı tutum puanları diğer programlarda okuyan öğrencilerin puanlarına göre anlamlı olarak daha düşüktür.”*

Araştırmanın bu denencesi oluşturulurken, meslek mensuplarının iş bulma ve elde edecekleri sosyal statü durumları göz önüne alınmış ve denence de buna göre belirlenmiştir.

Bu denence, matematik ağırlıklı bölümlerde okuyan öğrencilerin diğer bölümlerde okuyan öğrencilere göre daha fazla mantık yürütebilecekleri düşünülerek daha az belirsizlik yaşayabilecekleri sonucunun çıkması beklenerek kurulmuştur.

Mantık ile matematik arasındaki ilişkinin varlığı antik çağlardan beri ileri sürülmektedir. Mantık ile matematik arasında kesinleşen ilk bağ, matematik ilminin üstesinden gelemediği durumlarda mantıktan destek alarak sonuca ulaştığında edinmiş olduğu bağıdır. Matematiğin mantıkla oluşan bağı ortaya çıkarılarak kurulan bu ilişki, matematiğin, pratik olma endişesine yönelik deneyimsel niteliğinden uzaklaşarak, kuramsal bir değer kazanmasını sağlamaktadır (Kutlusoy, 2013, s.128). Matematik ve mantık ilişkisine dayandırarak kurulan bu denence doğrulanmamıştır.

Sonuçlara baktığımızda ise; belirsizliğe karşı tutum puanlarının ortalamaları dikkate alındığında Sağlık Bilimlerinde okuyan öğrencilerin puanlarının diğer bölümlerde okuyan öğrencilerin puanlarına göre daha yüksek olduğu görülmektedir. En düşük puan ortalamasına ise Güzel Sanatlarda okuyan öğrencilerinin sahip olduğu görülmektedir.

2013 yılında Topoğlu ve Öney tarafından yapılan araştırmada güzel sanatlar bölümü öğrencilerinin eleştirel düşünme eğilimlerinin eleştirel düşünmenin açık fikirlilik, analitiklik, kendine güven, sistematiklik, doğruyu arama, meraklılık alt boyutlarında da orta düzeyde oldukları görülmektedir (Topoğlu ve Öney, 2013, s.1310). Bu sonuca bakarak Güzel Sanatlarda okuyan öğrencilerin eleştirel düşünme ve alt boyutları çerçevesindeki becerileri düşünüldüğünde problem çözme becerilerinin de orta düzeyde olduğu söylenebilir. Bu bulgulara göre Güzel Sanatlar öğrencilerinin, belirsizliğe karşı tutumlarının düşük olması beklenebilir.

Denence 3: “*Üniversite öğrencilerinin belirsizliğe karşı tutumu inançlarına göre anlamlı olarak değişmektedir.*”

Araştırmanın bu denencesi ise dinlerin bireye tanıdıkları kolaylık, sevap ve günahların içerikleri ile günahlardan arınma yönündeki anlayışı dikkate alınarak belirlenmiştir.

Esas itibariyle dinler birbirinden farklı olmasına rağmen oranları değişmekle birlikte; her birin birçok yönden benzerlikler de gösterdiğini söyleyebiliriz (Budist, Müslüman, Katolik vb.). Fakat her birinin kendi içinde kendi değişmez kuralları, sosyal normları, ritüel uygulamaları, değerleri ve herhangi bir kültürel grubu tanımlayan farklı özellikleri vardır (Cohen ve Johnson,erişim tarihi 10.05.2015). Bu noktadan yola çıkarak farklı dini grupların iyi olma durumu, sorun çözme şekli ve belirsizlik düzeyleri arasında farklılıklar olabilir.

“Protestanlar, Yahudiler ve Katolikler arasında İyi Olma, Varoluşçu İnançlar ve Sosyal Memnuniyet” adlı çalışmasında Yahudilerin yaşam doyumlarının, iyi olma halinin ve mutluluğunun diğer dinlerde çok daha düşük olduğu sonucuna ulaşmıştır. Yine aynı çalışmada Protestanların sosyal doyumlarının Yahudilerin yaşam doyumlarından çok daha yüksek olduğu sonucuna ulaşılmıştır (Cohen ve Hall, 2009, s4). Bu çalışma farklı

dini grupların sorun çözüme şekli, mutluluk ve belirsizliğe yaklaşım gibi bireylerin kendi hayatlarına dair önemli durumların farklılıklar içerdiği fikrini destekler niteliktedir.

2007 yılında yapılmış başka bir çalışmada ise Müslüman ve Hristiyan öğrenciler arasında iyimserlik, yaşam doyumu, depresyon, bedensel sağlık, pozitif duygu ve içe yönelik ve dışa yönelik dinsel bakımdan kıyaslamalar yapılmıştır. Bu kıyaslamalarda Müslüman öğrencilerin Hristiyan öğrencilerden daha iyimser bir yaklaşım içinde oldukları, Müslüman öğrencilerin depresyon seviyelerinin Hristiyan öğrencilerden düşük olduğu, yine Müslüman öğrencilerin pozitif duygularının Hristiyan öğrencilerden daha yüksek olduğu sonuçlarına ulaşılmıştır. Bununla birlikte yaşam doyumları açısından bu öğrencileri arasında anlamlı bir fark olmadığı belirtilmiştir (Meshreki, 2007, s.52).

Bu araştırmada ise, Müslüman öğrenciler ile Hristiyan öğrencilerin belirsizliğe karşı tutumları anlamlı bir fark olduğu görülmüştür. Müslüman öğrencilerin belirsizlik puanları Hristiyan öğrencilerinin belirsizlik puanlarından daha yüksektir. Bu sonuç Müslüman öğrencilerin Hristiyan öğrencilerden daha çok belirsizlik yaşadığı durumunu ortaya koymaktadır.

Daha önce Müslümanlar ve Hristiyanlar arasında yapılan kıyaslamada bu durumun tersini düşündürecek sonuçlar ortaya konmuştur. Müslüman öğrencilerin depresyon seviyelerinin düşük olması, iyimserlik ve pozitif duygularının yüksek olması bu özelliklere sahip bireylerin belirsizlik puanlarının da düşük olması olası bir durumdur. Müslümanlığın diğer inançlara göre daha derin bir anlam içermesi bu anlama ulaşmanın beraberinde belirsizliklerin doğmasına yol açabileceğini söyleyebiliriz.

Denence 4: “*Üniversite öğrencilerinin belirsizliğe karşı tutumu milliyetlerine göre anlamlı olarak değişmektedir.*”

Araştırmanın bu denencesi de her millet bireylerinden kendi kültürüne göre bir yaşam biçimi beklemesi ve bu yaşam biçiminin de kültürler göre farklılık göstereceği düşünüldüğünde; bireylerin yaşayacakları belirsizlik düzeylerinin de farklı olmasının kaçınılmaz olacağı düşüncesi ile kurulmuştur.

Üniversite öğrencilerinin belirsizliğe karşı tutumları milliyetlerine göre anlamlı farklılık göstermektedir. Bulgular Türk kökenli öğrencilerin (TC ve KKTC) belirgin bir şekilde diğer milliyetlerden olan öğrencilere göre daha çok belirsizlik yaşadığını göstermektedir.

Yurt dışında 200 farklı ülkeden 40 bin öğrencinin katılımıyla yapılmış bir çalışmada öğrencilerin yaşam doyumları, öznel mutluluk, psikolojik iyi oluş, sosyal bağlantı, yalnızlık ve algılanan stres düzeyleri ülkeler arasında kıyaslanmıştır. Bu çalışmadan çıkan sonuçlara göre Türkiye, İran, Rusya, İngiltere gibi ülkelerinde arasında bulunduğu yaşam doyumu en düşük 10 ülke arasında yer almıştır. Psikolojik iyi oluş bakımından yapılan kıyaslamada ise yine en düşük 10 ülke arasında yer almıştır. (Breines, 2014, erişim tarihi 10.05.2015). Yaşam doyum düzeyinin, belirsizlik ile ters orantılı olduğu düşünülürse bu bulgular mevcut çalışmayı destekler niteliktedir.

7 Doğu Avrupa Ülkesi ve Türkiye arasında mutluluk determinantları arasındaki ilişkiyi inceleyen bir çalışma gerçekleştirilmiştir. Farklı milliyetlerden katılımcıların olduğu bu çalışmada Doğu Avrupa ve Türkiye'nin genel mutluluk puan ortalamalarına bakıldığında Türkiye'nin puanlarının Doğu Avrupa'dan anlamlı farklılık gösterdiği ve

Türkiye'nin puanlarının daha yüksek olduğu sonucuna ulaşılmıştır (Atay, 2012, erişim tarihi 14.05.2015, s.9-11). Bulgular farklı milliyetlere mensup bireylerin farklı yaklaşımlar sergilediğini göstermektedir.

Güney Afrika ve Türkiye'deki üniversite öğrencilerinin öznel iyi oluş ve yaşam doyumu çeşitli değişkenler açısından incelendiği bir diğer çalışmada, Güney Afrika'daki üniversite öğrencilerinin öznel iyi oluş ve yaşam doyumu ortalama puanlarının Türkiye'deki üniversite öğrencilerinin öznel iyi oluş ve yaşam doyumu ortalama puanlarından anlamlı olarak daha yüksek olduğu sonucuna ulaşılmıştır (Dost, 2010).

Geert Hofstede, 40 ülkede 116 bin IBM çalışanı arasında gerçekleştirdiği araştırmasında kültürleri; bireycilik – toplumculuk, güç mesafesi, dişilik – erkeksilik ve belirsizlikten kaçınma olarak dört boyutta incelemiştir. Belirsizlikten kaçınma boyutu, herhangi bir gruba ait üyelerin belirsiz ya da açıkça tanımlanmamış durumlarla ne derece uyum içerisinde olduklarını belirten yapısal ve zihinsel düzenleri içerir. Toplum yaşantısını düzenleyen resmi kuralların ve kontrol mekanizmalarının fazlalığı, herkes için geçerli olan prosedür ve planlar, seçilen alanda uzmanlaşma ve kariyerin devamlılığına verilen önem, bireylerin risk almaya yönelik tutumları, çoğunluğun risk almaya yönelik eğilimleriyle ters düşen düşünce ve davranış biçimlerine anlayış gösterme biçimi, belirsizlikten kaçınma düzeyi yüksek ve düşük olan kültürlerde farklılık göstermektedir.

Hofstede tarafından tanımlanan “belirsizlikten kaçınma” boyutuna ait araştırmasından 40 ülkenin puanları dikkate alındığında, Türkiye belirsizlikten kaçınmanın yüksek olduğu ülkeler arasında yer almaktadır.

Diğer ülkeler açısından incelendiğinde Türkiye gibi Japonya, Fransa, Portekiz, Kore, Yunanistan, İspanya ve Arjantin gibi ülkelerin de belirsizlikten kaçınma düzeyleri yüksek olan ülkeler arasında yer aldığı görülmektedir.

Belirsizlikten kaçınma bir toplumdaki tolere edilemeyen belirsizlik derecesi olarak tanımlanmaktadır. Belirsizlikten kaçınmanın yüksek olduğu toplumlarda insanlar plansız ve riskli durumlarda rahatsızlık hissederken, belirsizlikten kaçınmanın düşük olduğu toplumlarda insanlar risk almaya daha çok meyillidirler ve belirsizliği daha çok tolere edebilirler (Tığlı, 2006, s.331).

Gerek araştırmada elde edilen bulgulara, gerekse literatürdeki bilgilere baktığımızda araştırmanın dördüncü denencesinin doğrulandığını söyleyebiliriz.

BÖLÜM VI

5. SONUÇ VE ÖNERİLER

Araştırma bulgularını dikkate aldığımızda; üniversite öğrencisi kızların erkeklerden, sanata yönelik programlarda okuyanların diğerlerine, Türklerin diğerlerine, Müslümanların diğer din mensuplarına göre daha çok belirsizlik yaşadıkları sonucuna varılmıştır.

Bu vargıya dayalı olarak bireylerin belirsizliği yaşama düzeylerinin, bireylerin cinsiyetine, mesleğine, dini inanç ve milliyetine göre değişebileceğini söyleyebiliriz.

Varılan bu sonuca göre;

6.1. Psikolojik Danışmanlara Öneriler

- Kızların yaşadıkları belirsizliklerin üstesinden gelebilmesine yönelik eğitsel etkinliklerin yapılması;
- Üniversite müfredat programlarına bireyi yaşama etkin olarak hazırlayacak bir içeriğe sahip olmasını sağlayacak düzenlemelerin yapılması;

6.2. Araştırmacılara Öneriler

- Bu araştırmada kullanılan ölçekle yapılan ilk çalışma olduğunu düşünüldüğünde; belirsizlikleri yaşama konusunda daha net bilgiler toplayabilmek için benzer çalışmaların farklı popülasyonlarda da yapılması;
- Üniversite öğrencilerinin belirsizliğe karşı tutum düzeylerinin bu tutumu etkileyebileceği düşünülebilen başka değişkenlerle de yapılması;
- Üniversite öğrencilerinin milliyetleri ve dini inançların belirsizliğe karşı tutum düzeylerine etkisi başka araştırmalarla test edilerek sağlıklı sonuçlara ulaşılmasını önerebiliriz.

KAYNAKÇA

- Adam B Cohen, D. E. (2009). "Existential Beliefs, Social Satisfaction, and Well-Being Among Catholic, Jewish, and Protestant Older Adults". *The International Journal for the Psychology of Religion*, s 39-54.
- Altay, H. (2004). "Güç Mesafesi, Erkeklik-Dişilik ve Belirsizlikten Kaçınma Özellikleri ile Başarı Arasındaki İlişkilerin İncelenmesine Yönelik Bir Araştırma". *Süleyman Demirel Üniversitesi İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi Dergisi*, s 301-321.
- American Psychology Association*. "IUS, & French Version": M.H. Freeston, J.R. (1994,Aralık). Şubat 18, 2015 tarihinde psycenet.apa.org: <http://psycnet.apa.org/psycinfo/1995-25082-001> adresinden alındı
- Arvasi, S. A. (1989). *Size Sesleniyorum / I*. İstanbul: Model.
- Bacanlı, F. (1999). "Kararsızlık Ölçeğinin Geliştirilmesi". *Türk Psikoloji Danışma ve Rehberlik Dergisi*.
- Bakioğlu, A. (2013). "Okul Yöneticilerinin Belirsizliği Algılama ve Karar Verme Tarzları". *Eğitim Bilimleri Dergisi*, s 9-35.
- Bugay, A. (2007). "Loneliness and Life Satisfaction of Turkish University Students". *The Second International Conference on Interdisciplinary Social Sciences*, (s 371-376). Granada, Spain.
- Büyüköztürk, Ş. (2011). *Veri Analizi El Kitabı*. Ankara: Pegem Akademi.
- Çaplı, O. T. (2009). "Kriz Haberciliği", *Televizyon Haberciliğinde Etik*, Hollanda Dışişleri Bakanlığı'nın MATRA Programı Kapsamında Fatusch B.V. Tarafından Yürütülen "Türkiye'de Etik Haberciliğin Geliştirilmesi Projesi" kapsamında hazırlanmış. Ankara, 2009, s 237-250

- Dağ, S. S. (2009). "Belirsizliğe Tahammülsüzlük Ölçeği, Endişe ile İlgili Olumlu İnançlar Ölçeği ve Endişenin Sonuçlar Ölçeği'nin Türkçe uyarlanması geçerliliği ve güvenilirliği". *Anadol Psikiyatri Dergisi*, 261-270.
- Doğan, İ. (2008). *SOSYOLOJİ - Kavramlar ve Sorunlar*. Ankara: Pegem Akademi.
- Dost, M. T. (2007). "Üniversite Öğrencilerinin Yaşam Doyumlarının Bazı Değişkenlere Göre İncelenmesi." *Pamukkale Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, s 132-143.
- Dost, M. T. (2010)." Güney Afrika ve Türkiye'deki Üniversite Öğrencilerinin Bazı Değişkenlere Göre Öznel İyi Oluş ve Yaşam Doyumlarının İncelenmesi ." *Eğitim ve Bilim* ,s 75-89.
- Geert Hofstede, G. J. (2010). *Cultures and Organizations : Software of the mind : Intercultural cooperation and it's importance for survival/3rd Edition*. USA: The McGraw-Hill Companies.
- Güngör, E. (1975). *Türk Kültürü ve Milliyetçilik*. İstanbul: İrfan Matbaası.
- Hürriyet Aile*, "Neden Doğumdan Korkarız?": Toledo, S. D. (2014) Eylül 10, 2015 tarihinde hurriyetaile.com:
http://www.hurriyetaile.com/neden-dogumdan-korkuyoruz_15379.html
adresinden alındı
- İstanbul Bilgi Üniversitesi*. "Happiness In East Europe In Comparison With Turkey": Atay, B. (2012) Mayıs 14, 2015 tarihinde openaccess.bilgi.edu.tr:
<http://openaccess.bilgi.edu.tr:8080/xmlui/bitstream/handle/11411/364/Happiness%20in%20East%20Europe%20in%20comparison%20with%20Turkey.pdf?sequence=1> adresinden alındı
- K. Buhr, M. J. (2001). "The intolerance of uncertainty scale: psychometric properties of the English version". *Behaviour Research and Therapy*, s 931-945.
- Kalafat, Y. B. (2014). *Çok Kültürlü Psikolojik Danışma*. E. A. Şahin içinde, *Psikolojik Danışma Kuramları* (s 361-378). İstanbul: Lisans Yayıncılık.

- Kutlusoy, Z. (2013). "Mantık-Matematik İlişkisi Üzerine". *Uludağ Üniversitesi Kaygı Dergisi*, s 127-138.
- Mark H. Freeston, J. R. (1994). "Why Do People Worry?". *Personality and Individual Differences*, s 791-802.
- Mayda, A. S. (2014). "Bir Tıp Fakültesi 4,5 ve 6. Öğrencilerinde Gelecek ile İlgili Kaygı Durumunun Değerlendirilmesi". *Düzce Üniversitesi Sağlık Bilimleri Enstitüsü Dergisi*, s 7-13.
- Norton, P. J. (2005). "A psychometric analysis of the Intolerance of Uncertainty Scale among four racial groups". *Anxiety Disorders*,s 699-707.
- Onur Topoğlu, E. Ü. (2013). "Eğitim Fakültesi Güzel Sanatlar Eğitim Bölümü Öğrencilerinin Eleştirel Düşünme Eğilimlerinin Çeşitli Değişkenlerle İlişkisinin Değerlendirilmesi". *Turkish Studies- International Periodical for The Languages, Literature and History of Turkish or Turkic*, s 1301-1312.
- Radikal, "Belirsizlikle Başa Çıkma Sanatı": Hasanoğlu, A. (2014, 12 21) Şubat 10, 2015 tarihinde radikal.com:
http://www.radikal.com.tr/yazarlar/alper_hasanoglu/belirsizlikle_basa_cikma_sanati-1255731 adresinden alındı
- R. Nicholas Carleton, M. P. (2007). "Fearing the unknown: A short version of the Intolerance of Uncertainty Scale". *Anxiety Disorders*, s 105-117.
- Tıgılı, Ü. S. (2006). "Hofstede'nin "Belirsizlikten Kaçınma" Kültürel Boyutunun Yönetimsel - Örgütsel Süreçlere ve Pazarlama Açısından Tüketici Davranışlarına Etkisi". *Marmara Üniversitesi İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi Dergisi*, s 327-342.
- Tikici, E. T. (2004). "Kültürün Girişimciliğe Etkileri". *Doğu Anadolu Bölgesi Araştırmaları*,s 49-58.
- Turan, Ş. (2012). *Türk Kültür Tarihi, Türk Kültüründen Türkiye Kültürüne ve Evrenselliğe*. Ankara: Bilgi Yayınevi .

UC Berkeley Greater Good Science Center, "Which Countries Are Happiest in
"The Science of Happiness?": J. Breines (2014). Mart 3, 2015 tarihinde [edx.org:](https://www.edx.org/blog/which-countries-are-happiest-science-0)
<https://www.edx.org/blog/which-countries-are-happiest-science-0> adresinden
alındı

University of Rhode Island. "Religiosity, Health and Well-Being Among Middle
Eastern/Arab Muslims and Christians in the Usa: A Study of Positive Emotion
as A Mediator": Meshreki, L. M. (2007). Mayıs 14, 2015 tarihinde
[search.proquest.com:](http://search.proquest.com)
<http://search.proquest.com/docview/304804517?accountid=16701>
adresinden alındı

Weber, M. M. (2012). "Decision Making Under Climate Uncertainty: The Power of
Understanding Judgment and Decision Processes". Michigan - ABD: *Michigan
State University - Environmental Science and Policy Program*.

*Yale Center for Faith and Culture consultation on Happiness and Human Flourishing
sponsored by the McDonald Agape Foundation*. "Religion and Well Being":
Cohen, A. B. Nisan 25, 2015 tarihinde [faith.yale.edu:](http://faith.yale.edu)
http://faith.yale.edu/sites/default/files/cohen_and_johnson_0.pdf adresinden
alındı

Yıldız Teknik Üniversitesi Mimarlık Fakültesi E- dergisi, Megaron, "Planlamada
Belirsizlik Sorunu: Ulaşım Planlamasında Yolculuk Talebi", Zorlu, F. (2008,
s.16-32) Mayıs 20, 2015 tarihinde [journalagent.com:](http://www.journalagent.com)
[http://www.journalagent.com/megaron/pdfs/MEGARON-86580-ARTICLE-
ZORLU.pdf](http://www.journalagent.com/megaron/pdfs/MEGARON-86580-ARTICLE-ZORLU.pdf) adresinden alındı

EKLER

Ek-1: Kişisel Bilgi Formu

KİŞİSEL BİLGİ ANKETİ

1. CİNSİYET

KIZ

ERKEK

2. ÖĞRENİM GÖRMEKTE OLDUĞU ALAN

SOSYAL BİLİMLER

FEN BİLİMLERİ

GÜZEL SANATLAR

SAĞLIK BİLİMLERİ

MÜHENDİSLİK VE MİMARLIK

3. DİNİ:.....

Ek-2: Yabancı Öğrencilere Uygulanan Kişisel Bilgi Anketi

Personal Informations

1. Gender

Female

Male

2. Department

Social Sciences

Physical Sciences

Fine Arts

Health Sciences

Engineering and Architecture

3. Nationality :.....

4. Religion:

Ek-3: Belirsizliğe Karşı Tutum Düzeyleri Ölçeği

Sıra No	MADDELER	TERCİH DÜZEYİ				
						
		1	2	3	4	5
4.	Kararsızlığımı sonlandırmak için aldığım karardan emin olamam.					
6.	Karar verememek beni huzursuz ediyor.					
8.	Yanlış yapma korkusuyla karar vermekte zorlanıyorum.					
10.	Belirsizlik beni psikolojik olarak yoruyor.					
11.	Belirsiz durumlar zihnimi çok meşgul ediyor.					
13.	Belirsiz durumlar karşısında karışık duygular yaşıyorum.					